

PAPER DETAILS

TITLE: ORTAK DİL OLARAK TINLEMLER (EMOJILER)

AUTHORS: Ezgi ARAL

PAGES: 434-451

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/490570>

ORTAK DİL OLARAK TİNLEMLER (EMOJİLER)

*Ezgi ARAL**

Özet

Çalışmada ilk olarak Japonya’da ortaya çıkan son dönemlerde oldukça parlayan tinlem (emoji) olarak adlandırdığımız ortak dil şeklinde nitelenen yeni bir dil üzerinde durulmuştur. Tarih olarak 1990’lı yılların sonu gösterilse de asıl tarihinin Eski Mısır’da kullanılan hiyerogliflere dayanabileceğini belirtmek amaçlı hazırlanmış olup, tinlemler hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Resim yazı kategorisine dâhil ettiğimiz tinlemlerin nerede ve nasıl ortaya çıktığına, nasıl geliştiğine, hangi alanlarda yer aldığına, Japonya’daki yerine, sınıflandırılmasına, dünya genelindeki kullanımına ve Türkiye’deki kullanım istatistiklerine yer verilmiştir.

Bu çalışma ile tinlemlerin geçmişten günümüze geçirdiği değişim ve dönüşümler aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tinlem (emoji), Ortak Dil, Resim Yazı.

EMOJIS AS A COMMON LANGUAGE

Abstract

The study focused of a new language, which was emerging first in Japan, which has recently been described as a common language, called “tinlem (emoji)”. Although the history was shown end of in 1990’s, it was prepared to indicate that its actual history could be based on hieroglyphs used in Ancient Egypt, and detailed information about the tinlems was given. The tinlems that we have include; where and how they appeared, how to develop that, which takes place in area that, the situation in Japan, the classification of tinlems, the use worldwide of tinlems and the use of statistics in Turkey.

The study aims to clarify that changes it has undergo in the past to the present and conversion of tinlem.

Key Words: Emoji, Common Language, Hieroglyph.

Giriş

İnsanlar, insanlık tarihinin başlangıcından beri aklının ve dilinin vasıtasıyla sürekli kendini ifade etme çabası içerisinde girmiş ve bunu yaparken de canlı ve cansız varlıklarla devamlı etkileşim içerisinde olmuştur. Bu etkileşim sonucunda dil aracılığıyla belirli bir tarih, kültür, gelenek ve benzeri birçok temel unsur meydana gelmiştir. İnsanlar bu temel unsurları meydana getirirken ortak bir dil oluşturmuş olur ve bu sayede daha rahat bilgi alışverişinde bulunur.

* Yüksek Lisans Öğrencisi Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Elazığ / TÜRKİYE, el-mek: ezgiaral023@gmail.com

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8460-7659>

Bir dilin ortak dil haline gelebilmesi için çeşitli şartlar gerekmektedir. Önce bir dil seçilmelidir ve belirli standartlara uygun şekilde düzenlenmelidir. Daha sonra bu dil geniş kitleler arasında yaygınlaşıp herkes tarafından kabul görmelidir. Tüm bu kurallar gerçekleştiği zaman seçilen dil ortak dil haline gelmiş olur.

Çalışmada da tinlem olarak isimlendirdiğimiz yeni bir dil üzerinde durulmaktadır. İlk insanların taş ya da daha farklı nesneler üzerine çeşitli şekiller veya doğada var olan nesneleri çizerek kendilerine oluşturduğu dil, bugün tinlem (emoji) ismi ile hayatımıza girmiş durumdadır. Daha çok teknoloji sahasında belirli bir standarda bağlı olarak var olan tinlemler, yeni yeni gelişmekte olmasına rağmen hızlı bir şekilde yayılıp dünyanın her yerinde genel kabul görerek ortak dil olma yolunda ilerlemektedir. Birçok dünya diline geçen emoji terimi Türkiye’de de kullanılmaktadır. Ancak biz çalışmamızda Prof. Dr. Ahmet Buran tarafından türetilen “tinlem” terimini kullanacağız.

Bugün duygularımızı ifade etmek için kullandığımız tinlemler birdenbire ortaya çıkmamıştır, önceki tarihlerde var olan yazılardan etkilenecek oluşmuştur. Kısacası resim yazı olarak adlandırabileceğimiz bu yazı sistemleri üç şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar:

1. Hiyeroglifler
2. Piktogramlar
3. Tinlemler (Emojiler)

Tinlemleri anlatmadan önce diğer iki resim yazının (hiyeroglif ve piktogram) tarihlerine de kısa bir şekilde değinmemiz gerekir.

1. Resim Yazının Başlangıcı

1.1. Hiyeroglif

Tarihteki ilk resim yazı hiyerogliflerdir. Hiyeroglif, MÖ 3000’li yıllarda Eski Mısır Medeniyeti’nde ortaya çıkmıştır. “İlk çağda Mısır, Hitit, Girit ve eski Amerika topluluklarından bazılarının kullandıkları yazıdır.” (“Hiyeroglif nedir”, 2013). Çok uzun yıllar kullanılan hiyeroglif yazısı, en son MS 394 yılında yazılan bir kitabede görülmektedir. Eski Mısır’da Hristiyanlığın yayılmasıyla birlikte dinde meydana gelen değişimler dilde de etkisini göstererek çeşitli değişimlere neden olmuş ve zamanla bu dili anlayan ve okuyan kimse kalmamıştır.

18.yüzyıla kadar Eski Mısır hiyeroglifi ile yazılan kitabeler ve yazılar okunamamıştır. “Napoleon’un Mısır seferi sırasında (1799) hiyeroglif yazılı taş bir tablet bulununca bu yazıya karşı yeni bir ilgi başladı. Rosetta’da bulunan taşın bir özelliği a: Mısır hiyeroglifi b: Latin harfleriyle Yunanca yazılışı c: bugünkü okunuşu aynı metnin hem demotik yazı¹ hem de Yunanca yazılmış olmasıydı. Bu taş üzerindeki çalışmalar bazı ipuçları verdiyse de, taştaki yazının bütün sırrı ancak 1822’de çözüldü. Bu tarihte Champollion adlı bir Fransız, Rosetta taşındaki hiyeroglif yazısını okumayı başardı.” (“Hiyeroglif nedir”)

Hiyeroglifin kelime anlamı ise şöyledir: Grekçe’deki “hiyeroglifikon” dan diğer dillere geçmiştir. “Kutsal yazıt” demektir. “Hiyeros” kutsal, “glifo” yazıt anlamına gelmektedir. Bu iki kelimenin birleşimiyle oluşturulmuştur. (“İsim kökeni”)

¹ Demotik yazı, 25.-26.Hanedanlık zamanında kullanılan el yazısı. Genelde yönetim ve özel yazılarda kullanılırdı. (“Hiyeroglif-Hieratik- Demotik”)

“Resim ve ses birleşiminden oluşur. Mısır yazısı çoğu nesnelerin resimleri olduğundan rahatlıkla ayırt edilebilen 700’den fazla işaretten oluşmuştur. Her bir işaret özel bir nesneyi, belli bir sesi temsil eder. Hiyeroglif yazısı sağdan sola ya da yukarıdan aşağıya yazılabilir. Hayvanların ve insanların yüzleri sola dönükse soldan sağa, sağa dönükse sağdan sola doğru okunur.

Gizemli bilinmeyenli çizgiler, resimler, taslaklar, şifreler, insanlar, hayvanlar, masal yaratıkları, bitkiler, meyveler, araçlar elbise parçaları, örgüler, silahlar, geometrik şekiller, dalgalı çizgiler ve alevler vb. şekiller tahtalar, taşlar ve sayısız papirüsler üzerinde bulunur”. (“Hiyeroglif yazısı”)

“Hiyerogliflerde ilk işaretler resim biçimindeydi. Anlatılmak istenen kavramın resmi çizilirdi. Zamanla işaretler kavramın yanı sıra hece değerini de taşımaya başladı. Nitekim aynı cümle içerisinde hem kavram hem de hece değerini taşıyan işaretler kullanılır oldu. Son aşamada ise soyut kavramları belirtmek için somut kavramlardan yararlanılıyordu. Örneğin; “ayak” resmi aynı zamanda yürümek anlamına geliyordu.” (“Hiyeroglif nedir”, 2013)

1.2. Piktogramlar

Tarihte kullanılan ikinci resim yazı “piktogram” dır. MÖ 5000’li yıllarda ortaya çıkan piktogramlar, günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. “Afrika, Amerika ve Okyanusya’daki gelişmemiş toplumlarda yazılı iletişimde ana araç olarak piktogramlar kullanılmaktadır. Gelişmemiş kültürlerde kullanılan bu kavram yazı halinde kullanılırken, gelişmiş toplumlarda hayata yön verme özelliği olan semboller olarak kullanılır. Örneğin; trafik işaretleri vb.” (“Piktogram nedir nerelerde kullanılır”)

Tokyo Olimpiyatlarında yer bulma işlemi için kullanılan piktogramların tarihte resmi olarak ilk kullanımları 1954 yılında olmuştur.

“Bir eşyayı, bir objeyi, bir yeri, bir işleyişi, bir kavramı resmetme yoluyla kullanılan semboller “piktogram” bu sembollere dayalı yazı sistemine ise “piktografi” denir. Anlamlı işaretleri esas alan yazı sistemlerindeki işaretlerdir.

Piktografi temelde çivi yazısı gibi biraz uzam olan ve fonetik harfler veya belirleyici uyaklar kullanılarak oluşturulan bir sistemdir. Çivi yazısı² nda ve hiyerogliflerde piktogram bulunur. Hitit ve Urartu yazı sistemi piktografiktir.” (“Piktogram”)

Piktogramın kelime anlamı: Latince’de yer alan pictus ve gram sözcüklerinin türemesinden meydana gelmiştir. Anlamı ise yazısı olmayan resimdir.

“Piktogramlar çağdaş kültürler tarafından genellikle basit, resimsel, temsili semboller olarak kullanılmaktadır. Resim yazıları genelde farklı ağızlar veya farklı dil ailelerine mensup dilleri konuşan insanların anlayabileceği üstün bir dildir. Bu nedenle trafik işaretleri ve benzer piktografik materyaller genellikle maksimum anlaşılabilirlik bakımından global standartlar olarak kabul edilirler.

Günümüzde coğrafya haritalarında, meteorolojide, trafik işaretlerinde ve diğer birçok alanda kullanılan semboller piktogram kapsamında ele alınabilir.” (“Piktogram”)

“Piktogramın bir özelliği de kişilerin dili, dini, ırkı ne olursa olsun anlam bakımından herkeste aynı çağrışımı uyandırmasıdır. Bu özellik tinlemler için de geçerlidir. Tren istasyonları,

² Çivi yazısı, ilk yazı türüdür. Taşların üzerine resimler ya da harfler ile özel bir teknikte yazılır.

hava alanları, otogarlar ve çarşı gibi çok farklı ulusları birleştiren mekânlarda piktogramlar taşıdığı evrensel anlamlarla çok önemli bir konumdadır.” (“Tarihsel süreç içerisinde piktogram”)

Tinlemlerde olduğu gibi piktogramlar için de ortak bir dil ifadesi kullanılır.

“İşaretlerin en temel özelliği evrensel nitelikler taşımasıdır. Uluslararası anlamlar taşıması için her ülkede aynı renk ve şekilde olması gerekir. Ne olursa olsun tabular kullanılmaz.

Piktogram zaman zaman ideogram ile karıştırılır. İdeogramda da resmetme yolu kullanılır ancak ideogram denilen işaret yalnızca bir fikri ifade eden semboldür. Yani ideogramlar da resim yoluyla yapılır; ancak bir mekânı bir işareti değil, bir fikri ifade eder.” (“Piktogramın özellikleri”)

1.3. Tinlemler (Emojiler):

Günümüzün resim yazısı olarak sınıflandırılan üçüncü resim yazı tinlemlerdir. Tinlemler önceki resim yazılarından etkilenecek oluşturulmuştur; ancak onlara göre daha fazla gelişmiş ve değişmiş şekliyle belirli bir standart dâhilinde düzenlenmiştir. Tinlemler hiyeroglifler gibi bir yazı sistemini ifade etmekte ve piktogramlar gibi evrensel bir nitelik taşımaktadır. Tinlemler sanal iletişimin merkezi konumunda olup, gün geçtikçe gelişmeye ve çeşitlenmeye devam etmektedir.

Tinlemlerin ne zaman, nerede ortaya çıktığına ve kim tarafından oluşturulduğuna değinmeden bu renkli ifadelerden önce var olan ve hepimizin duygularını biraz da olsa ifade etmeye çalışan emoticonlardan bahsetmek gerekir.

“Emoji ve emoticon karıştırılmaya oldukça müsait iki kavramdır. Emoticon, emojiden farklı olarak resimli ikonlar değil de, bildiğimiz imla karakterleriyle oluşturulmuş bir mesajlaşma biçimidir. Emoticonu , “ :-) ” ve “ :-(“ şeklinde, bizim kullandığımız maksatla kullanan ilk kişi, 1982 yılında Carnegie Mellon Üniversitesi’nde Scott Fahlman olmuştur.

Batıda soldan sağa doğru ve yan bir şekilde kullanılmaya başlanan bu ifadeler, yine Japonya’da düz bir şekilde kullanılmıştır. Ve halen de öyle kullanılmaktadır. Japon emoticonlarını örneklemek gerekirse: (“) (-_-) (“), (^.^) şeklindedir.” (“Emoji ve emoticon arasındaki fark”, 2015)

2. Resim Yazıları Arasındaki İlişki

Yukarıda bahsettiğimiz resim yazılarının içeriğine baktığımızda hiyeroglif olarak başlayıp günümüze tinlem olarak geldiğini açık bir şekilde görürüz.

Hiyerogliflerden etkilenecek piktogramların meydana geldiği söylenebilir. Çünkü hiyeroglifler içerisinde de çeşitli piktogramlara rastlanılmıştır. Hiyeroglif çizimlerinde sıkça kullanılan insan vücutları kadın ve erkek ayrımını belirgin olarak gösteren bu çizimler piktografik işaretlerdir.

Tinlemlere baktığımızda ise hiyerogliflerden ve piktogramlardan etkilenecek oluşturulduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Çünkü tinlemler içerisinde de piktogramlar yoğun bir şekilde bulunur. Örneğin; hiyerogliflerde insanlar yiyecekleri, hayvanları, giysileri, doğa olaylarını, yaptıkları aktiviteleri resim yoluyla anlatmışlardır. Tinlemleri incelediğimizde bunların da aynı şekilde kurgulandığını görürüz.

Mısır hiyerogliflerinde bir insan ava gidecekse avlayacağı hayvanın resmini ve av yapacağı aletin resmini çizip kendini ifade ederdi. Şimdi ise tinlemlerle bunları anlatmak mümkündür. Yemek yiyorsak çatal-bıçak ifadesini ve ne yiyeceğimizi belirten bir tinlemi karşımızdaki kişiye aktarabiliriz ya da bir yere gidince hangi taşıma aracı ile gideceğimizi nereye gideceğimizi tinlemlerle ifade edebiliriz.

Tinlemler her geçen gün var olan taleplere karşılık olarak genişlemektedir. Her kesime hitap edecek şekilde kurgulanan tinlemler, insanlar arasındaki ayrımı da en aza indirmeye çalışmaktadır. İnsan farklılıklarının göz ardı edilemez bir gerçek olduğu üzerinde durmaktadır. Çünkü son çalışmalarda her ırkın ayrı bir değer olduğunu anlatan ifadelerle yer vermiştir.

3. Tinlemler Ne Zaman ve Nasıl Ortaya Çıkmıştır?

“1999 yılında Japonya’da doğmuştur. Japonya’nın en popüler cep telefonu operatörlerinden NTT DoCoMo, dünyanın ilk mobil internet sistemi olan i-mode üzerinde çalışıyordu ve bu proje için çalışan ekibin bir üyesi olan “Shigetaka Kurita” bilinen ilk emoji yaratıcısıdır. “Emojinin Babası” olarak kabul edilir.” (“Ne zaman ve nasıl ortaya çıkmıştır”, 2015) “Kurita başlangıç için farklı duygu ve durumlara karşılık gelen 176 tane simge belirleyerek bunları 12x12 piksellik bir matris üzerinde çizmeye başladı. Böylece emojinin ilk tohumları atılmış oldu.” (“Ortak bir küresel dilin ilk adımlarına mı şahit oluyoruz”, 2015) “Set halinde 172, 12x12 piksel emojiler, i-mode’un elektronik iletişimin kolaylaştırılması ve kendi sunduğu hizmetin benzer hizmetlerden ayrılması amacıyla mesajlaşma özelliklerinin bir parçası olarak kabul edilmiştir.” (“Emoji”) “Kurita ilk 180 emojiyi şehirdeki insanların ve diğer şeylerin yaptıkları ifadeleri gözlemleyerek oluşturmuştur. Ancak, 1997 yılında Nicolas Loufrain ASCII yüz ifadelerinin mobil teknolojide her geçen gün daha fazla kullanıldığını fark etmiş ve düz noktalama işaretlerinden meydana gelen mevcut ascii yüz ifadelerine karşılık, dijital ortamda daha fazla etkileşimli kullanım sağlayacak, daha renkli simgeler yaratmak amacıyla animasyonlu smiley yüz ifadeleri ile denemeler yapmaya başlamıştır.” (“Why and how created emoji”, 2015)

1999 yılında yani ilk tinlemlerin oluşturulduğu sırada, “au ve Softbank Mobile isimli operatörler de kendi emojilerini yarattılar ve bunlar yaygın biçimde Japonya’da kullanılmaya başlandı. Emojinin tüm dünyada popüler hale gelmesi ise Google’ın G-mail’e ve Apple’ın İpone işletim sistemine emoji eklemesiyle oldu. Daha sonra Android de onu takip etti ve 2010 yılında Unicode isimli sistemle emoji bir standarda bağlandı.” (“Emojinin kısa tarihine bir yolculuk”, 2015)

Japon Telekom firması Docomo’nun cihazlarına eklediği ilk tinlemlerden:

Şekil 1: İlk tinlemlerden biri

Görüldüğü gibi karelerin içi doldurulup oluşturulmuş bir şekil gibi durmaktadır.

“Emojiler elektronik mesajlarda ve web sitelerinde yer alan mesaj ve diğer iletileri zenginleştirmek adına kullanılabilecek ideografi ve smiley içeren bir uygulamadır.” (“Emoji”)

Emojinin kelime karşılığı: Japonca’da “e” görsel yani resim, “moji” harf, karakter anlamına gelir. Bu iki sözcüğün birleşmesiyle meydana gelmiştir. Yani resimli karakter demektir. Türkçede ise bu ifadenin karşılığı olarak artık tinlem terimini kullanacağımızdan bahsetmiştik. Tinlemin kelime karşılığı ise şöyledir: “tin” Türkçe’ de ruh anlamına gelmektedir ve eklerle türetilmiş bir ifadedir. “tin+” isim kök, “+le-” isimden fiil yapan ek, “-m” fiilden isim yapan ektir (tin+le-m). Tinlem ifadesi ruhsal yani duyguya bağlı olan anlamındadır.

Tinlem kelimeler olmadan da bir anlatımı ifade eden bizim yansımamız olarak karşı tarafta derin intiba uyandıran anlamlı yapılardır. Bu yapılar bazen renkli bir surat ifadesi bazen de yaptığımız etkinliği anlatan bir objedir. Kişilerin bizi tanıma derecesine göre anlaşılan yapılarıdır. Tinlem o an yaptığımız eylemi yansıtır, sohbeti eğlenceli ve renkli hale getiren kusursuzca tasarlanmış ifadelerdir.

Jeremy Burge³ tinlemi şöyle tanımlamaktadır: “Kelimelere dayalı bir sohbete kişilik katmanın en şahane yolu emojilerdir.” (“İletişim çağının vazgeçilmez dili: Emoji”, 2014)

Tinlemlerin kelime olarak görülmeye başlanması 2015 yılına dayanmaktadır. Oxford Sözlükleri her yıl bir kelimeyi yılın kelimesi olarak seçmektedir. 2015 yılında alışılmışın dışında bir kelime yılın kelimesi olarak seçilmiştir. Bu kelime tinlemlerden biri olan “gülmekten gözlerinden yaş gelen” şeklinde tanımlanan ifade yılın kelimesi olarak seçilmiştir. İlk defa böyle görsel bir ifade kelime olarak adlandırılmıştır ve dil unsuru olarak görülmüştür. Bu da bize tinlemlerin sanıldığından çok daha önemli olduğunu vurgusunu yapmaktadır.

Şekil 2: Yılın kelimesi seçilen tinlem

2016 yılında ise Fransa’da yaşanan bir olay tinlemin etkisinin yadsınamayacak derecede olduğunu bizlere göstermiştir. “Fransa’da bir genç kızın eski sevgilisi tarafından genç kıza gönderilen silah emoji bir tehdit unsuru olarak sayılmıştır ve ceza almaktan kurtulamamıştır. İmge şeklinde bir ölüm tehdidi olduğu hükmü verilmiştir.” (“Eski kız arkadaşına silah emoji atan gence hapis cezası”, 2016) Bu olaydan sonra gerçek silah tinlemi yerine su tabancası tinlemi getirilmiştir. Buradan; tinlemlerin yazılı dil kadar etkisinin olduğu ve insanların tinlemleri ne kadar çok dikkate aldığı sonucu çıkarılabilir.

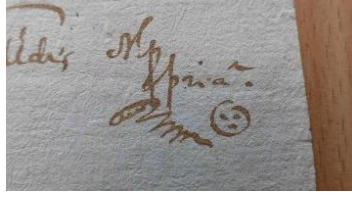
Şekil 3: Silah tinlemi

³ Jeremy Burge, Emojipedia ve Dünya Emojiler Gününü oluşturan kişidir.

Bu örnekler bize harfler olmadan da durumu anlatmanın mümkün olduğunu ve tinlemlerin artık birer dil unsuru sayıldığını göstermektedir.

4. Tinlemlerin Tarihi Kaynaklardaki İzleri

Son dönemlerde yapılan araştırmalara göre Slovakya’da ve Türkiye’de tinlemler ile ilgili çeşitli bulgulara rastlanılmıştır.

Şekil 4: Slovakya’da bulunan tinlem

“Slovakya’daki arşiv yöneticileri, bu zamana kadar bilinen en eski emojiyi bulduklarını iddia ettiler. Ülkenin Trençin kasabasındaki 17.yüzyıldan kalma arşiv belgeleri üzerinde keşfedilen şekil, gülen yüz emojisini andırıyor. Konu hakkında bir açıklama yapan Trençin Arşiv Dairesi Müdürü Peter Brindza, 1635 tarihli belgede Jan Ladislav’ın imzasının hemen yanında gülen bir yüz bulduklarını, sembolün tam olarak mutlu bir yüz gibi gülümsemese de imzayı atan kişinin imzaladığı belge üzerinde memnuniyetini dile getirmek için bu sembolü çizdiğini düşündüklerini belirtti. Yine de şeklin ‘günümüzdeki emoji’lerin atası’ şeklindeki açıklamalara temkinli yaklaşan Brindza, söz konusu gülen yüzün dünyanın en eskisi olup olmadığını emin olmadıklarını, fakat Slovakya’nın en eskilerinden bir tanesi olduğuna kesin gözüyle baktıklarını belirtti. Bu zamana kadar bilinen en eski gülen yüz figürünün Robert Herrick’in 1648 tarihli ‘To Fortune’ isimli şiirinde bulunduğu belirtilmiştir, fakat bunun sonradan o dönemlerde kullanılan bir tipografi özelliği olduğu belirtilmiştir.” (“Slovakya’da dünyanın en eski emoji’i bulundu”, 2017)

Şekil 5: Gaziantep’te bulunan tinlem

“Gaziantep’in Suriye sınırına yakın bir bölgede bulunan 3700 yıllık testinin üzerinde ‘gülücük’ emojisinin olduğu görüldü.

Liderliğini İtalya’nın Bolonya Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Nikolo Marchetti’nin yaptığı kazı ekibi, Karkamış Antik Kenti’nde yapılan kazı çalışmalarında çeşitli testiler ve küpler buldular. İçlerindeki en ilginç olanı ise M.Ö. 1700 yılına ait bir testiydi. Zira testinin üzerinde sıklıkla kullandığımız ‘gülücük’ emojisine rastlanıldı. Zamanında şerbet içmek için yapılan testinin üzerindeki emoji, muhtemelen dünyanın en eski emoji’i olma özelliğini taşıyor.” (“Gaziantep’te dünyanın en eski emoji’i”, 2017)

Görsellerde gördüğümüz ifadeler her ne kadar emoji (tinlem) olarak adlandırılrsa da onlar tinlemlerin ataları olan smiley ve emoticondur. Emoticonlar noktalama işaretleriyle oluşturulmuş düzeneklerdir. Bu bulgular tinlemlerin tarihinin ne kadar eskilere dayandığını göstermiştir.

5. Tinlemlerin Sınıflandırılması

❖ Türlerine Göre Tinlemlerin Sınıflandırılması:

- Duyguları anlatan yüz ifadeleri
- Ten rengine göre ifadeler
- Çiftler
- Organlar
- Giysiler
- Hayvanlar ve bitkiler \ Doğa olayları
- Yiyecekler ve içecekler
- Aktiviteler
- Taşıtlar ve mekânlar
- Elektronik aletler, eşyalar ve kutlamalar
- İşaretler (piktogramlar), obje ve semboller
- Bayraklar

❖ Yaş Gruplarına, Cinsiyete ve Eğitime Göre Tinlemlerin Sınıflandırılması:

“Türkiye’de ilk olarak Fikri Mühim Pazarlama Ajansı ve Araştırma Firması tarafından bir araştırma yapılmıştır. Emoji kullanımı ve kullanım şekli araştırılmıştır. Yapılan geniş çaplı araştırmaya 79 ilden, dijital iletişimlerinde emoji kullanan 7 bin 252 kişi dâhil edilmiştir. Araştırma 10-14 Temmuz 2015 tarihleri arasında online ortamda yürütülmüştür. Yapılan araştırmaya göre kadınların dijital iletişimlerinde emojiyi daha fazla kullandığı tespit edilmiştir:

Cinsiyete göre:

% 80 kadın

% 20 erkek

Yaş gruplarına göre:

25 yaş ve altı % 21

26-29 yaş % 24

30-34 yaş % 27

35-39 yaş % 16

40 yaş ve üstü % 12

Eğitim seviyesine göre:

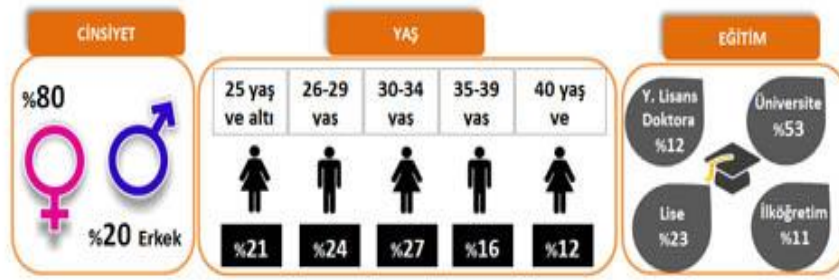
Yüksek lisans ve doktora % 12

Üniversite % 53

Lise % 23

İlköğretim % 11

Her 5 kişiden 4’ü iletişimlerinde mutlaka emoji kullanıyor.” (“Türklerin en çok kullandığı emojiler”, 2015)

Şekil 6: Tinlemlerin cinsiyet, yaş ve eğitim seviyelerine göre kullanım tablosu

6. Japon Kültüründe Tinlemler

Emoji Japonca'da "e" görsel yani resim, "moji" ise harf, karakter anlamına gelir. Yani resimli karakter demektir.

- ✓ Japonlar tüm dünyayı etkisi altına alan bu ifadelerle neden ihtiyaç duymuştur?

Tinlemler bilindiği gibi ilk olarak Japonya'da ortaya çıkmıştır. Shigetaka Kurita tarafından 1998 yılında insanların iletişim kurarken kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için 12x12 ebatlarında 176 ifade oluşturulmuştur. İletişimde duygu yönü çok yansıtlamadığı için böyle bir şeye ihtiyaç duyulmuştur.

Japonların şöyle bir özelliği vardır; birbirlerine duygularını sözcükler yerine jest ve mimiklerle anlatmaya çalışırlar. Örneğin; Japonca'da "Seni Seviyorum" ifadesi yoktur. Genç âşıkler hatta evlenip çocuk sahibi olanlar bile bu türden sözler kullanmazlar. Çünkü bu ifadeyi kullanınca sevginin azalacağına ve karşılıklı olan sevgiye saygısızlık yapacaklarına inanırlar. Onun yerine çeşitli jestlerle, mimiklerle, davranış kalıplarıyla bu duygularını yansıtır. "Bir Japon, aşkından ölse dahi en fazla 'suki desu' diyormuş. Yani 'senden hoşlanıyorum'. Onlara göre bunun nedeni, 'sevginin kelimelerle değil, davranışlarla ifade edilmesi gerektiğine inanmaları' imiş." ("Japonlar neden 'seni seviyorum' demez", 2013) "Japonlar sözle kavga etmeyi de sevmezler. Bir karı kocanın bile birbirine bağırdığını duyamazsınız. Kızgınlık sadece bakışlarla gösterilir." ("Japonlar Hakkında İlginç Gerçekler", 2011) Bu yüzden de tinlemlerin Japonya'da doğup gelişmesi gayet normaldir.

- ✓ Duyguları ifade eden suratların neden sadece sarı renk olduğunu hiç düşündünüz mü?

Japon kültüründe sarı oldukça önemli bir renktir. "1357 yılında meydana gelen Kraliyet Savaşları'ndan bu yana cesaret, zenginlik ve nezaketin simgesidir. Bu süre boyunca savaşçılar kıyafetlerinde sarı kasımpatı kullanmıştır. Bu da Japonya'daki hükümdarları ve kraliyet ailesini temsil eder ve onların cesaretlerinin bir nişanesi olarak adlandırılır." ("Renkler bize bir şeyler anlatıyor", 2017)

- ✓ İnsanlara özgü duygular neden sadece bir kedi imgesine yüklenmiştir?

Kedi Japonlar için önemlidir. Japonların tarihine baktığımızda bu önemin nedenini anlıyoruz. "Uzakdoğulular da Mısırlılar gibi kediye tarih boyunca çok önem verdiler. Japonya'da kediler kraliyete aitti. 14.yüzyılda büyüyen ipek endüstrisi fareler tarafından tehdit edilince kedinin değeri arttı ve sayıları az olan kediler hemen koruma altına alındı. Fareler ülkeyi istila edince kraliyet, kedileri serbest bırakmak zorunda kaldı. Japonlar kedi öldüren kişinin ailesinin 7 kuşak boyunca lanetlendiğine inanırlar." ("Eski Mısır'da kedi") Bu nedenle kediler bir nevi kutsallaştırılmıştır. İnsanlara özgü duygular sadece kediye layık görülmüştür.

7. Tinlemler Hayatımızın Hangi Alanlarında Yer Alır?

Tinlemler elektronik yazışmalarımızda bir vazgeçilmez olduğu kadar hayatımızın bazı alanlarında da var olmaya başlamıştır. Kıyafetlerde, takılarda, marka amblemlerinde, hediyeelik eşyalarda (bardak, yastık vb.) ve daha birçok sahada tinlemleri görmek mümkündür. Kendine özgü günü bile vardır. Her yıl 17 Temmuz Dünya Emoji Günü olarak kutlanmaktadır.

Tinlemler yavaş yavaş kelimelerin yerini almaya başlamıştır. Kelimeler yerine tinlemlerle yazılan romanlar, hikâyeler, şiirler ve kutsal bir kitabın bazı kısımlarının tinlemlerle yazılması dikkat çekici noktalardandır. Tabii ki bu çalışmalar batıda daha yaygındır; ancak ülkemizde de yavaş yavaş tinlemler ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Son dönemlerde konu büyük yankı bulunca ülkemizde de tinlemler ile ilgili birkaç bilimsel makale yazılmıştır. Şimdi dünya genelinde tinlemlerin hangi alanlarda kullanıldığını inceleyelim:

“Emojiden sanat çıkarmak deyince, bugüne kadarki en çılgın proje 23 yaşındaki Fed Benenson’ın olsa gerek. Dilin iletişimin ve kültürün dijital teknolojiden nasıl etkilendiğiyle ilgilenen Benenson kendisine sıkı bir hedef koymuş. Moby Dick adlı romanını emojiyle yeniden yazmaya karar vermiş. Gerekli parayı yaratıcı işlere fon sağlayan Kickstarter’da bir ay içinde toplamış. Kitabın 6438 cümlesini yazacak yüzlerce kişiyi, bu tip işler için iş gücü sağlayan Amazon’s Mechanical Turk’ten (AMT) bulmuş ve ortaya dünyanın emoji ile yazılmış ilk kitabı Emoji Dick 2009 yılında çıkmış.” (“Emoji kafası”, 2012)

“1900’lerin başında Leh doktor Zamenof tarafından oluşturulan yapay dil Esperanto’nun tahtını sallayan emoji, insanların sözle ifade edemedikleri şeyleri, onlar için kolaylaştırarak çok önemli bir ihtiyacı karşılamış oldu. Artık giderek büyüyen bir sembol kütüphanesi haline gelen emoji dili, daha ayrıntılı anlatımlar için sınırları zorlamaya devam ediyor.” (“Emoji dili ve edebiyatına giriş”, 2014) Tinlemler çok hızlı bir şekilde gelişip yaygınlaşan ilk yapma olarak kabul edilebilir. Herkes tarafından bu kadar benimsenmesi ve kabul görmesi onu daha da ayrıcalıklı ve dikkat çekici noktalara taşımıştır. Bütün dünyayı tek çatı altında toplayabilecek en uygun ortam sosyal medya ortamı olduğu için orada doğmuştur ve hala gelişmeye devam etmektedir.

“Emojinin bilimsel olarak da başarısı kanıtlanmıştır. Sembollerini kullanmanın iletişimi güçlendirdiği de bilimsel olarak kanıtlandı. 1996 yılında New Mexico Üniversitesi’nde bir deney yapıldı. 12 kişilik bir ekip iki gruba ayrıldı ve her iki grup da iletişimi bilgisayarla sağladı. Her iki gruba da çözmeleri için bir ödev verildi. Bir grup sembollerle anlaşıırken, diğerleri sembollerini kullanmadı. Deney sonunda sembol kullanan ekibin verilen ödevde daha hızlı ilerlediği ve üstelik çalışırken eğlendiği ortaya çıktı.” (“İletişim çağının vazgeçilmez dili: Emoji”, 2014). Bilim sahasında da tinlemin önemi vurgulanmıştır. Konu ile ilgili yapılan deneyde tinlem kullanımının insanlar üzerindeki olumlu etkisinin ne kadar fazla olduğu anlaşılmıştır.

Tinlemler son dönemlerde moda akımı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ünlü kişiler tarafından tinlemler ilgili kıyafetler, reklamlar yapıldıkça konunun daha da önemli olması kaçınılmaz olmuştur. “Pek çok moda tasarımcısı emojiye koleksiyonunda yer verdi. Beyonce emoji kullanarak kendi markası üzerinden pek çok yan ürün satışa sundu.

Katy Perry ‘Roar’ adlı şarkısının klibinde şarkı sözleri yerine ‘emoji’ kullandı. Yine Beyonce’da ‘Amazing’ klibinde emojilerden yararlanmıştır. Miley Cyrus ‘Wecking Ball’ klibinde emoji kullanmıştır.

NBA oyuncusu Mike Scott koluna emoji dövmesi yaptırdı. Dünyaca ünlü dizi ‘Girl’ de emoji üzerine yüzlerce espri yapıldı.

Bir Fransız reklam ajansı ise çocukları internet tacizinden koruma konulu reklam kampanyasında emojilerden faydalandı. Emoji simgeleri gerçek insan kafalarına uygulandı.” (“İletişim çağının vazgeçilmez dili: Emoji”, 2014)

“Chevrolet sırf emojilerden oluşan bir basın bülteni paylaştı.

Moby Dick’ten Alice Harikalar Diyar’ına kadar birçok klasik eser emojiler ile yazıldı.

Kristin Stewart ve Robert Pattinsonlu ‘Alacakaranlık’ filminin emojilerle alt yazısı vardır.

Emojiworks emoji klavye çıkardı.

Emojili oda servisi kullanan oteller var. Telefonla hiç konuşmadan, Whatsapp’tan emojilerle sipariş verebiliyorsunuz.” (“Aradığımız ortak dil bulundu: Emoji”, 2016)

Sony tinlemler ve akıllı telefon uygulamaları hakkında ilginç bir animasyon filmi (The Emoji Movie ‘Emoji Filmi’) yapmış ve 2017 içerisinde gösterime sunmuştur. Filmde akıllı telefon içerisinde gizli bir dünya bulunuyor ve tinlemlerin hayatlarını geçirdiği Emoji Vadisi yer alıyor. Bu filmin diğer bir önemi ise Suudi Arabistan’da 35 yıllık sinema yasağı kaldırıldığında gösterime giren ilk filmler arasında yer almasıdır.

“Yeni nesile dini ‘Emoji İncil’ öğretecek. King James İncili’nde sıklıkla kullanılan bazı kelimelerin yerine emojiler kullanan isimli bir yazar, dini kitabı 21. yüzyıla uyarladı. ‘Yeni Nesil İçin Kitabı Mukaddes’ adı verilen 3 bin 282 sayfalık kitap, iTunes üzerinden 2.99 dolara satışa sunuldu. İsmi yerine güneş gözlüğü takan bir gülen surat kullanan yazar, İncil’de sıklıkla kullanılan kelimelerin yerine 80 farklı emoji yerleştirdi. iTunes’ta ‘Hristiyanlığın öğretilerini paylaşmak için muhteşem ve eğlenceli bir yol’ olarak nitelendirilmiştir.” (“Yeni nesile dini emoji incil öğretecek”, 2016)

Görüldüğü gibi tinlemler hayatımızın nedeysse her alanında yer almayı başarmıştır. İnsanlar üzerinde eğlendirici ve etki uyandırıcı bir yapıya sahip olması tinlemleri kullanıldığı her sahaya yakıştırmaktadır.

Türkiye’de de tinlemler ile ilgili çeşitli çalışmalar vardır.

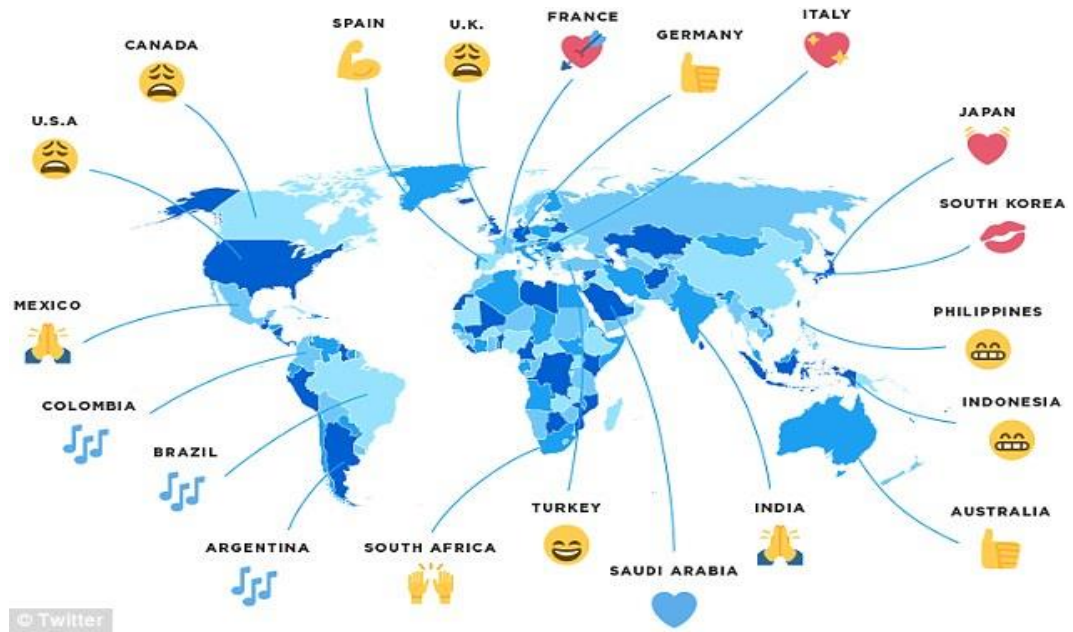
“Dünya Emojiler Günü’nde Gece Yolcuları adlı grup bir ilke imza attılar. “Gece Yolcuları ‘Meyhaneler Sen’ adlı şarkısının klibini emoji ile hazırladı ve Dünya Emojiler Günü’nde yayınladı. ‘Neden?’ klibini emojileyip gönderen dinleyicilere de sürprizlerinin olduğunu belirttiler.” (“Gece Yolcuları Klibi”, 2016).

“Türk Filmlerini Emojilerle Tahmin Edebilecek Misin?” adlı bir sanal etkinlik yapılmıştır. Çeşitli Türk filmleri tinlemlerle anlatılmış ve verilen şıklarla tahmin seçeneği sunulmuştur. Yine bir televizyon programında bu tür bir etkinliğe yer verilmiştir. Ancak burada film değil tinlemlerle ifade edilen şarkı sözlerinin bulunması istenmiştir. Tüm bu gelişmeler tinlemlerin Türkiye’de de önemsendiğinin kanıtıdır.

Bu gelişmeler tinlemlerin önemini daha da çok arttırmış olup konu ile ilgili bilimsel çalışmalara ağırlık verilmesi fikrini canlandırmıştır. İlk olarak 1996 yılında yapılan deneyde tinlemlerin insanlar üzerinde olumlu etkiler bıraktığı kanısına varılınca tinlemlerin önemi daha

da fazlalaşmıştır. Bu sayede tinlemler zamanla çeşitlenip, evrilerek günümüzdeki son şeklini almıştır. Normal dillerden farklı olup herkesin anlayabileceği şekilde kurgulanmış olması onun evrensel nitelik taşımasını sağlamıştır. Artık insanlar arasındaki iletişimin vazgeçilmez unsuru olarak kabul görmektedir. Hakkında yapılan bütün çalışmalar büyük yankı uyandırıp ses getirmektedir. Bütün insanların anlayabileceği duygu düşünce ve objelerin ortak olması sadece birkaç spesifik ifade ve objenin yer alması onun ortak dil olma yolundaki başarısını sekteye uğratmamıştır. Aksine her kültürün bir ayrı değer olduğu üzerinde durmuştur. Tinlemler sadece basit bir ifade değildir. İçerisinde birçok kültürü barındırır ve çeşitli anlamlarının olduğunu insanlara anlatmaktadır. Başka bir yönüyle de tinlemler insanları araştırmaya yönlendirip onların yaratıcılığını ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Çünkü tinlemleri kullanarak yazışmak bir zekâ işidir. İnsanların yaratıcı zekâsı üzerinde de büyük etkiye sahiptir.

8. Tinlem Dil Haritası

Şekil 7: Tinlem kullanım haritası

“Akıllı telefonlarla birlikte emojiler iyice günlük hayatımıza yerleşti. Özellikle WhatsApp’ın bütün dünyada SMS’i bile bitiren girişi ile birlikte emojiler hayatımızın büyük bir parçası haline geldi. Gelenekselciler duyguları hala kelimelerle ifade etse de birçoğumuz duygularımızın bir kısmını emojilerle ifade ediyoruz.

Emojilerin bu kadar yaygın olarak kullanılması akıllı telefon klavye uygulamalarıyla tanınan SwiftKey firmasını 16 farklı dilde tercih edilen emojilerle ilgili araştırma yürütmesini sağladı. Ekim 2014 ve Ocak 2015 arasında yapılan araştırmada bütün dünyada en çok kullanılan emoji güler yüz emojisi oldu. Güler yüzü sırasıyla üzgün surat, kalp ve el hareketleri izledi.

Araştırmalar genel olarak insanların olumlu duygularını emojilerle ifade ettiğini %86 ile Fransa’nın pozitif emoji kullanımında birinci olduğunu ortaya çıkardı.

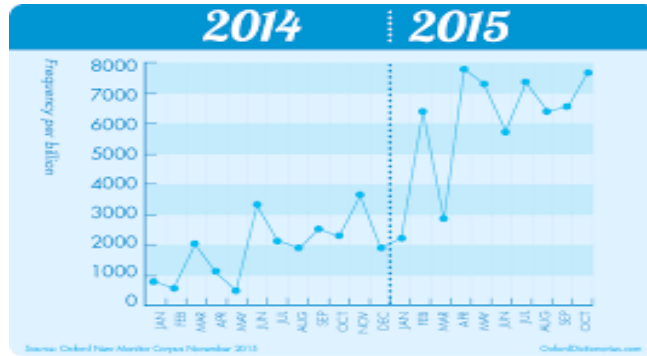
İşte bine yakın emojiin ülkeler arası kullanımı şöyledir:

- Türkiye’de en çok güler yüz ve insan emojileri kullanılıyor.

- En çok kalp ve evlilik emoji romantiklikleriyle ünlü Fransızlar'da.
- Eşcinsel evliliğin bu sene tüm eyaletlerde yasal olduğu Amerika'da ortalamaya oranla daha fazla LGBT emoji kullanılıyor. ABD'yi takip eden ülkeler ise Kanada ve Malezya'dır. Vietnam'da ise LGBT emoji kullanımı bütün dünya listesinde en sona yer alıyor.
- Fransa'dan sonra Rusya'da yazışmalarda romantik emoji ve öpücük figürü oldukça fazla kullanılıyor. Kadın nüfusunun yoğun olması bunda bir etken olabilir.
- Arapça konuşulan ülkelerde ise en fazla çiçek ve saat emoji kullanılıyor.
- Eğlenceli kişilikleri ve partileriyle meşhur İspanya'da ise parti emoji diğer emojiye göre daha fazla öne çıkıyor.
- Brezilya dünya ülkeleri arasında en hayvan sever ülke. Kedi emoji kullanımının diğer emojiye göre ön plandadır.
- Avustralya'da ise öne çıkan emoji alkol temalı emojiye aittir. Alkol emojiye aittir. Malum Avustralyalılar için tatil demek alkol demektir.
- Dünyanın en güvenli ülkeleri arasında olan Kanada da ise şiddet ve vücudun çeşitli kısımlarına dair figürlerin ön plana çıkması biraz garip bir durumdur. Demek ki şiddet eğilimlerini bastırıyorlar.
- Mantar figürü ise Hollanda'nın aksine en çok Arap ve Vietnam'daki yazışmalarda kullanılıyor." ("Dünya emoji kullanım haritası", 2015)

Buradan şu sonucu da çıkarabiliriz. Ülkelerde en çok kullanılan tinlemlerin saptanması insanların duygu ve düşüncelerini de yansıtmaktadır. İnsanlar bastırılmış duygularını tinlemler vasıtasıyla dışarı yansıtır. Buna örnek olarak Kanada'da suç oranları çok düşük olmasına rağmen en çok şiddet içerikli tinlemlerin kullanılmasını gösterebiliriz. Türkiye'de de insanlar çok mutlu olmamasına rağmen mutlu surat ifadesi en fazla kullanılan tinlemler arasındadır. Bastırılmış duygular tinlemler sayesinde dışarı yansıtılmaktadır. Bu da bir nevi psikolojik olarak rahatlama şeklidir.

2014-2015 yıllarına göre tinlem kullanım grafiği:

Şekil 8: Tinlem kullanım grafiği

"Bu grafikte emojiye ilişkin yıldan yıla kullanım sıklığı verilmiştir. 1000 ile ifade edilen rakamlar milyarı ifade ediyor ve Ocak'tan Aralık'a kadar iki yıl kıyaslanıyor." ("İlk kez bir emoji yılın kelimesi seçildi", 2015)

9. Türkiye'de Kullanılan Tinlemler

"FikriMühim'in⁴ Türkiye'nin emoji alışkanlıkları üzerine yaptığı araştırmaya göre Türklerin en çok kullandığı emoji: 😜 (gözü kırpık, kalpli öpücük gönderen tinlem)

⁴ FikriMühim, Türkiye'nin ilk ve en büyük ağızdan ağıza pazarlama ajansı ve araştırma firması.

Yapılan bu araştırmaya göre beş kişiden dördü iletişimlerinde mutlaka emoji kullanıyor. Araştırmanın sonuçlarına göre günlük yazışmalarında emoji kullananların yüzde 77'si hemen hemen her iletişimde emoji kullanıyor. Her yazışmada emoji kullanan kadınların oranı yüzde 81. Bu oran erkeklerde yüzde 59 düzeyindedir. Gençler yine emojiyi en sık kullanan kesim olarak dikkat çekiyor; yaşlar arttıkça 'emoji kullanımı ve sıklığı azalıyor.'

Emojileri en fazla sosyal medya iletişimlerinde kullanan kesim daha fazla üst yaşlardaki kişiler. 40 yaş ve üzerindeki her dört kişiden biri, 25 yaş ve altında sadece on kişiden biri en sık sosyal medyada emoji kullanıyor.

Emoji kullananlar emoji kullanımının 'düşünceleri ifade edebilmeyi kolaylaştırma (yüzde 59)', 'sempatiklik kazandırma (yüzde 19)', 'yanlış anlaşılmanın önüne geçme (yüzde 12)' ve 'zamandan tasarruf sağlama (yüzde 12)' gibi katkıları olduğu görüşünde.

Ülkemizde en fazla tercih edilen 10 emoji şöyle sıralanıyor: ” (“Türk insanı hangi emojileri kullanıyor?”, 2015)

Şekil 9: Türkiye’de en fazla kullanılan tinlemler

FikriMühim’in yapmış olduğu bu araştırma dışında üniversitelerde tinlemler ile ilgili birtakım çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu araştırmalarda tinlemlerin etkisinin değişik boyutları üzerinde durulmuştur.

Reklamlarda tinlem kullanımının tüketiciler üzerindeki etkisini araştıran bir çalışma yapılmıştır. 398 katılımcı ile gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda tinlemin bireyler üzerinde olumlu etkisinin olduğu saptanmıştır.

“Araştırmanın temel bulgularına göre; bireylerin emoji kullanımları arttıkça emoji içerikli reklamlara yönelik tutumları olumlu yönde artmaktadır. Emoji kullanım sıklığı arttıkça emoji içerikli reklamlara dikkat edilmesi de artmaktadır.” (Gökaliler, Saatcioğlu, 2016: 63)

Diğer bir araştırma ise üç farklı deney grubu oluşturularak tinlemlerin duygulanım boyutu araştırılmıştır. 1.gruba mesaj sonunda gülen surat, 2.gruba mesaj sonunda üzgün surat, 3.gruba ise tinlem kullanımı yasaklanmıştır. Bu çalışma daha önceden de bahsettiğimiz ilk olarak 1996’da New Mexico Üniversitesi’nde yapılan deney ile benzeşmektedir. Bu çalışma ile kişilerin duygusal tavırlarının tinlemlere göre şekil alıp almadığı saptanmaya çalışılmıştır.

Deney sonunda; “Katılımcıların sözel olmayan ipucu olarak kullanılabilen emojilere göre duygulanımsal karar verdiği bulgulanmıştır. Ayrıca kullanılan sosyal medya platformları ve verilen duygulanımsal karar arasında anlamlı bir ilişki gözlenmezken, emoji kullanma sıklığı ile duygulanımsal karar verme süreçleri arasında negatif yönde bir ilişki bulgusuna rastlanılmaktadır.” (Özant, Kelleci, 2017:396)

“Katılımcılar mesaj içeriğinde var olan emojiye göre muhatabının duygusuna karar verme eğilimi göstermiş ve akabinde kendi duygusunu da bu doğrultuda tamamlamıştır. Yani kendi duygularımız, muhatabımızın duygularından bağımsız değildir.” (Özant, Kelleci, 2017:411)

Tinlemler yazışmalarımızda önemli bir rol oynadığı kadar duygusal durumumuz üzerinde de derin etkiye sahiptir. Mutlu olsak bile muhatabımızdan karşıt bir ifade alınca ruh halimiz ona göre değişkenlik göstermektedir. Aynı şekil mutsuz olunca da muhatabımızdan bol eğlenceli tinlemlerle ifadeler içeren mesaj alınca hemen üzgün halden çıkıp gülümsemeye başlarız. Bu da bize beynimizin görsel ifadelere ne kadar değişik tepkiler verdiğini açık bir şekilde göstermektedir. Bu nedenle tinlemler yazışmalarımızda çok önemli duygusal ve ruhsal yönden derin etkilere sahiptir. Yani onlara sadece basit bir ifade olarak bakmamamız gerekmektedir.

Bir diğer araştırma da Namık Kemal Üniversitesi’nde tinlem algısının saptanması yönünde yapılan bir çalışmadır. Çalışma 60 erkek 60 kadın olmak üzere 120 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma cinsiyet faktörü göz önünde tutularak yapılmış olup sorulan sorular cinsiyetlere göre sınıflandırılarak “kişisel emoji ilişkisi” ve “emoji yarar algısı” başlıkları şeklinde değerlendirilmeye tabii tutulmuştur. Araştırma sonunda “kadınların erkeklere göre emoji kullanımının faydalarını daha fazla takdir ettikleri görülmüştür.” (Toksöz, Kahraman, 2017:247)

“Emoji kullanımının duygu ve düşünceleri ifade etmeye yardımcı olduğu, mesajlara eğlenceli bir hal kattığı, yanlış anlamaların önüne geçtiğine dair güçlü bir kanıdan söz edebiliriz.” (Toksöz, Kahraman, 2017:255)

Bir başka araştırma ise whatsapp metin araştırmaları ve emoji kullanım tutumları üzerine yapılmıştır. Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde 5 erkek 5 kız olmak üzere 10 üniversite öğrencisi seçilmiştir. Bu araştırma sonucunda ise; “Öğrencilerin stresli duygusal anlarda ve ikireikli duygusal durumlarda çok az ya da hiç emoji kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.” (Kubilay Pınar, Pınar, 2017:2709)

FikriMühim’in yapmış olduğu araştırma da bu tezi haklı çıkarmaktadır. Çünkü en çok kullanılan on tinleme baktığımızda gülen, mutlu ifadelerin çoğunlukta olduğunu üzgün ifadelere neredeyse hiç yer verilmediğini görürüz. Bu da bize insanların üzgün olduklarında tinlemlere çok fazla yer vermediğini göstermektedir. İnsanlar üzgün olduklarında bir iç kapınım yaşarlar ve bu nedenle pek konuşmak istemezler. Ama mutluyken bunu coşkulu şekilde anlatmak isterler işte tinlemlerin kullanımı da burada çok daha etkili hale gelmektedir. Üzgünken tinlem kullanmamak “konuşmak istemiyorum kısa keselim” anlamına da gelebilir.

Bütün bu araştırmalara baktığımızda tinlemlerin hayatımızdaki öneminin ne kadar fazla olduğunu anlıyoruz. Sadece sanal iletişimde var olmasına rağmen yine de hayatımızda önemli bir yer edinmesi de onun farklı bir boyutudur. Tinlemlerin her geçen gün evrilip çeşitlenmesi onu daha da vazgeçilmez kılmaktadır. Çünkü insanlar yazışmalarda tinlem görmeyince farklı duygulanımlar yaşamaktadır ve bu da ilişkinin zayıflamasına sebebiyet vermektedir. Alınan mesaj içerisinde herhangi bir tinlem yer almayınca ciddi bir tavır takınmamız da bundan dolayıdır. Tinlemler bir çeşit samimiyet göstergesi de sayılabilmektedir. Eğer alınan metin içerisinde bizim gülümsememizi sağlayacak herhangi bir tinlem varsa muhatabımıza karşı tavrımız da daha samimi olacaktır. Tinlemlerin insan ilişkileri üzerindeki olumlu yanı onu insanlar arasında vazgeçilmez konuma getirmektedir.

Sonuç

Bugün kullandığımız tinlemler ilk olarak Japonya’da ortaya çıkmasına rağmen asıl kökeninin Eski Mısır’da kullanılan hiyerogliflere dayandığı söylenebilir. Bunu bir örnekle açıklamak gerekirse; Eski Mısırlılar hiyeroglif yardımıyla bir olayı, bir durumu ifade ederken resim yoluyla yazıya dökmüşlerdir. Bugün kullanılan tinlemlerde de aynı durum söz konusudur. Uzun uzun yazmak yerine tek bir tinlem ile tüm olay anlatılmış olur. Bu bakımdan ortak özellikler sergilerler.

Teknoloji sahasında yer almasına rağmen büyük bir yankı uyandıran ve geniş kitleleri etkisi altına alan bu akım artık sanal âlemdaki iletişimin vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiş olup ortak dil olma yolunda ilerlemektedir. Bir dilin ortak dil olmasını sağlayan etmenlerin başında yayılan dilin toplum tarafından kabul görerek kullanılması gelmektedir. Şu ana kadar en hızlı ve en etkili şekilde yayılan ilk dil olduğu dilbilimciler tarafından da kabul edilmiştir. Bu bakımdan da büyük önem arz etmektedir.

Hakkında yapılan çalışmalara baktığımızda tinlemlerin geleceğin yeni anlaşma dili olacağı yadsınamaz bir gerçektir. Çünkü diller arasındaki farklılığı neredeyse en aza indirgemiş durumdadır. Her geçen gün var olan taleplere uygun olarak kendini geliştirip, çeşitlenmektedir.

Tinlemlerin en önemli özelliklerinden biri olan çeşitli şekil ve işaretlerle iletişimi sağlaması aslında insanlarda yaratılıştan beri var olan bir özelliktir. Çünkü dilini bilmediğimiz bir ortamdayken işaretler yoluyla anlaşmayı deneriz. Bir şeyleri işaret edip göstererek ya da resmini çizerek anlatmaya çalışırız ve bunu yaparken de karşımızdaki kişinin jest ve mimiklerine odaklanırız. Karşımızdaki kişide memnun bir surat ifadesi mevcutsa bu şekilde devam ederiz; eğer şaşkın bir şekilde ne anlattığımızı anlamaya çalışıyorsa anlatım şeklimizi değiştirerek ifade etmeye çalışırız. İşte tinlemler de tam olarak bu noktada işimize yaramaktadır.

Bazı duyguların anlatımının zor olması, kelimelerin bazen yetersiz kalması ya da yazmanın zaman alması tinlemleri değerli kılmaktadır. İnsanlar artık belirli bir hızla işlerini çabuk çözmeye alıştıkları için iletişim kurarken de bunu istemektedirler. Dolayısıyla tinlemlerin hızla yaygınlaşmasında hızlı iletişim gereksinimi etkili olmaktadır.

Kaynakça

Aradığımız Ortak Dil Bulundu: Emoji, Çağdaş Ertuna, (2016, 23 Mart). Erişim adresi: <http://m.milliyet.com.tr/aradigimiz-ortak-dil-bulundu-/magazin/ynetay/2216022/default.html>

Dünya Emoji Kullanım Haritası, İdil Çelebi, (2015, 21 Temmuz). Erişim adresi: <http://www.sonbisey.com/dunya-emoji-kullanim-haritasi/#>

Emoji dili ve edebiyatına giriş, (2014, 28 Eylül). Erişim adresi: <http://1insaat.biz/2014/09/28/emoji-dili-ve-edebiyatina-giris/>

Emoji Kafası, Zeynep Güven, Vogue Türkiye, (2012, Aralık). Erişim adresi: <http://vogue.com.tr/metropol/emoji-kafasi>

Emoji. Erişim adresi: <http://tr.m.wikipedia.org/wiki/Emoji>

Emojinin Kısa Tarihine Bir Yolculuk “Emoji ve Emoticon Arasındaki Fark Nedir?”, (2015, 16 Eylül) içeriks editörü: Harvey. Erişim adresi: <http://iceriks.com/emojinin-kisa-tarihine-bir-yolculuk-2/>

Emojinin Kısa Tarihine Bir Yolculuk “Ne Zaman ve Nasıl Ortaya Çıkmıştır?”, (2015, 16 Eylül) içeriks editörü: Harvey. Erişim adresi: <https://iceriks.com/emojinin-kisa-tarihine-bir-yolculuk-2/>

Eski kız arkadaşına silah emojişi atan gence hapis cezası, (2016, 1Nisan). Erişim adresi: www.bbc.com/turkce/haberler/2016/04/160331_silah_emoji

Eski Mısır’da Kedi, Erişim adresi: <http://www.girgin.org/ansiklopedi/misirdakedi.html>

Eski Mısır’ın Esrarı; “Hiyeroglif yazısı”. Erişim adresi: <http://eskimisir.com/>

Gaziantep’te Dünyanın En Eski Emojisi (3700 Yıllık) Bulundu!, (2017, Ağustos). Erişim adresi: <http://www.webtekno.com/gaziantep-te-dunyanin-en-eski-emojisi-3700-yillik-bulundu-h31335.html>

Gece Yolcuları klibini ‘emojiledi’, (2016, 14 Temmuz). Erişim adresi: <http://m.milliyet.com.tr/gece-yolculari-klibini-emojiledi—magazin-2277457/>

Gökalişler ,E.; Saatcıoğlu, E. (2016). Bir Reklam unsuru olarak emoji kullanımı: emoji içerikli reklamlara yönelik tutum araştırması. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 19 (2) s.63-91.

Hiyeroglif “İsmin Kökeni”. Erişim adresi: <https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Hiyeroglif>

Hiyeroglif. Erişim adresi: <http://tr.m.wikipedia.org/wiki/Hiyeroglif>

Hiyeroglif nedir? Hiyeroglif ne demektir? . Erişim adresi: <http://m.nedir.com/?s=hiyeroglif>

Hiyeroglif Nedir?”, (2013, 09 Şubat). Erişim adresi: <http://www.nkfu.com/hiyeroglif—nedir/>

Hiyeroglif-Hieratik-Demotik, “Demotik”. Erişim adresi: <http://www.eskimisir.8m.net/hieratik-demotik.htm>

İletişim çağının vazgeçilmez dili: Emoji, (2014, 26 Haziran). Erişim adresi: <http://m.hurriyet.com.tr/iletisim-caginin-vazgecilmez-dili-emoji-26688391>

İlk kez bir emoji yılın kelimesi seçildi, (2015, 17 Kasım). Erişim adresi: <http://m.hurriyet.com.tr/ilk-kez-bir-emoji-yilin-kelimesi-secildi-40015176>

Japonlar Hakkında İlginç Gerçekler, “1..Gerçek”, (2011, 21 Mart). Erişim adresi: <http://listemiste.com/japonlar-hakkinda-ilginc-gercekler.html>

Japonlar Neden “Seni Seviyorum” Demez?, (2013, 09 Mart). Erişim adresi: <http://www.japonyanotlari.com/2013/03/japonlar-neden-seni-seviyorum-demez.html?m=1>

Kubilay Pınar N., Pınar Y. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Whatsapp Metin Yazışmaları ve Emoji Kullanım Tutumları, İdil Dergisi, C.6, S.38, s. 2709-2719.

Ortak Bir Küresel Dilin ilk Adımlarına mı Şahit Oluyoruz, Levent Daskiran, (2015, 8 Temmuz). Erişim adresi: <https://www.linkedin.com>

Özant N., Kelleci M. (2017). Dijital İletişimde Sözel Olmayan İpuçları: Emojilerle Etkileşim Ve Duygulanım, Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi, 4(2), s.396-417.

Piktogram nedir? Nerelerde kullanılır? “Piktogramın özellikleri”. Erişim adresi: <http://www.bilgiustam.com/piktogram-neir-nerelerde-kullanilir/>

Piktogram nedir? Nerelerde kullanılır? “Tarihsel süreç içerisinde piktogram”. Erişim adresi: <http://www.bilgiustam.com/piktogram-nedir-nerelerde-kullanilir/>

Piktogram nedir? Nerelerde kullanılır?. Erişim adresi: <http://www.bilgiustam.com /piktogram-nedir-nerelerde-kullanilir/>

Piktogram. Erişim adresi: <http://tr.m.wikipedia.org/wiki/Piktogram>

Piktogramdan ideograma amblem ve logo, A.Selim Tuncer, (2010, 12 Ağustos). Erişim adresi: <http://selimtuncerblogspot.com.tr/2010/08/piktogramdan-ideograma-amblem-ve-logo.html?m=1>

Renkler Bize Bir Şeyler Anlatıyor, (2017, 28 Kasım). Erişim adresi: <http://www.kreatifbiri.com/renkler-bize-bir-seyler-anlatiyor/>

Slovakya’da Dünyanın En Eski Emojisi Bulundu, (2017, Şubat). Erişim adresi: <http://www.webtekno.com/slovakya-da-buyuk-olasilikla-dunyanin-en-eski-emojisi-bulundu-h24929.html>

Toksöz L., Kahraman C. (2017). Türk Üniversite Öğrencilerinin Emoji Algısı, Humanitas, 5(9), s. 247-256.

Türk İnsanı Hangi Emojileri Kullanıyor?. Erişim adresi: <http://www.fikrimuhim.com>

Türklerin en çok kullandığı emojiler, Savaş Önemli, (2015, 05Ağustos). Erişim adresi: <http://dijitalage.com.tr/turklerin-en-cok-kullandigi-emojiler/#.V279maU8XqB>

Why and How |Created Emoji – IGNITION, (1 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi). Erişim adresi: <http://tr.m.wikipedia.org>

Yeni Nesile Dini ‘Emoji İncil’ Öğretecek, (2016, 03 Haziran). Erişim adresi: <http://m.haberler.com/yeni-nesile-dini-emoji-incil-ogretecek-8495677-haberi/>